

6. The Empiricists

Empiricism, you might recall, is the view that all of our knowledge is ultimately acquired through by sense experience. The empiricist philosophical tradition comes to fruition in Great Britain over the course of the 17th and 18th centuries. We will discuss three major empiricist thinkers: John Locke, George Berkeley, and David Hume. We'll consider the first two briefly and focus more closely on Hume.

John Locke

John Locke (1632 –1704) is better known now for his political thought than his Empiricism. Locke spent time in Holland as a young man and his political thought was probably influenced significantly by Spinoza who had died only recently. Locke argued against the divine right of kings to rule and instead defended a liberal egalitarian political philosophy on which people have equal and natural rights to liberty. Liberty, in Locke's thought, should be understood as being free from domination by others. Liberty is not in Locke's view being free to do whatever one pleases. For starters, if everyone is to be free from domination, then it follows that nobody is free to dominate. Locke also offers the classic justification for property rights as an

extension of our self-ownership. So property rights are seen as natural extensions of our human liberty. The point of government is just to secure our natural liberties to the highest degree possible on Locke's view. So government is legitimate only when it is limited to this role. This view should sound familiar. Locke's political philosophy was influential with the founding fathers of the U.S. Thomas Jefferson in particular was a close student of Locke's political thought. We will return to Locke at the end of the course when we take up political philosophy. But for now, we'll say a little about his epistemology.

Locke develops his empiricist epistemology in his *Essay Concerning Human Understanding*. Locke's approach is to examine the origins of the contents of the mind. Early in this work he argues against innate ideas. The mind starts off as a *tabula rasa*, a blank slate. All of our ideas have their origin in experience. Simple ideas, say of solidity and figure, are acquired through the senses, and from these we form complex ideas, say the idea of a dog, through the capacities of the understanding. The details of this account raise a number of challenging questions. We might think of Locke as launching a research program for developing an

empiricist account of the mind rather than spelling out a fully developed view.

Locke thinks that some of the impressions we get from sense experience are genuinely similar to how things are objectively in the world. Our sense experience of the shape of things, for instance, reflects the ways things really are according to Locke. Locke refers to the qualities where there is a resemblance between our experience and the way things are as primary qualities. Shape, motion or rest, and number are a few of the primary qualities. Other aspects of

69

our sense experience don't resemble the qualities in their objects. The taste of an apple, for instance, is not really in the apple. What is in the apple is just a power to produce the experience of a certain flavor. But we have no grounds for thinking that this power as it exists in the apple resembles in any way the sense experience we have of its taste. Locke calls qualities where our sense experience doesn't resemble the qualities that give rise to our experience secondary qualities. Our knowledge of the external world, then, is based entirely on our experience of the primary qualities. Empiricism, as we will see in

the case of later empiricists, especially Hume, tends to place sharp limits on what is knowable.

While all experience depends on having simple ideas had through sense experience, Locke does not take experience to be limited to these. We also have experience of the operations of the mind in building up complex ideas out of simple ideas. Once you have some simple ideas through sense experience, you also have an experience of yourself and of your mental operations on those simple ideas. So given simple ideas through experience, the operations of the mind become a source for further ideas. Locke thinks knowledge of the self, God, mathematics, and ethics can be derived from this additional internal source of experience. Hume, as we shall see, is not so optimistic.

สวัสดีครับนักศึกษาทุกคน วันนี้เราจะย้ายฝั่งจากภาคพื้นทวีปยุโรป ข้ามทะเลไปยังบริเตนใหญ่ เพื่อทำความรู้จักกับกลุ่มปรัชญาที่เป็นคู่ปรับตลอดกาลของกลุ่มเหตุผลนิยม นั่นคือกลุ่ม "ประสบการณ์นิยม" (Empiricism) ครับ

ประสบการณ์นิยม คือทัศนคติที่เชื่อว่าความรู้ทั้งหมดของมนุษย์นั้นมีรากฐานมาจาก "ประสบการณ์ทางประสาทสัมผัส" (การเห็น การได้ยิน การหยิบจับ)

เราจะศึกษาผ่านนักคิดสำคัญ 3 ท่านคือ จอห์น ล็อก, จอร์จ บาร์คเลย์ และ เดวิด ฮูม โดยวันนี้เราจะเริ่มที่คนแรกคือ จอห์น ล็อก ครับ

1. จอห์น ล็อก (John Locke): นักการเมืองและนักปรัชญา

พวกเราหลายคนอาจจะคุ้นชื่อ จอห์น ล็อก (1632–1704) ในฐานะนักปรัชญาการเมืองมากกว่า เพราะเขาเป็นผู้วางรากฐานแนวคิด "สิทธิธรรมชาติ" (Natural Rights) ที่ว่ามนุษย์ทุกคนมีสิทธิในเสรีภาพและความเสมอภาค ซึ่งแนวคิดนี้เองที่เป็นต้นแบบให้แก่ โทมัส เจฟเฟอร์สัน ในการเขียนคำประกาศอิสรภาพของสหรัฐอเมริกาครับ

แต่ก่อนที่เขาจะไปถึงเรื่องการเมือง ล็อกต้องตอบคำถามก่อนว่า "มนุษย์เรารู้ได้อย่างไร?"

2. จิตคือ "กระดานชนวนที่ว่างเปล่า" (Tabula Rasa)

ล็อกปฏิเสธแนวคิดเรื่อง "ความรู้ที่ติดตัวมาแต่เกิด" (Innate Ideas) ของพวกเดส์การ์ตส์อย่างสิ้นเชิง เขาเสนอว่า:

เมื่อเราเกิดมา จิตใจของเราเปรียบเสมือน Tabula Rasa หรือ กระดานชนวนที่ว่างเปล่า

ไม่มีอะไรอยู่ในความคิดเราเลย จนกระทั่งเราได้เริ่มใช้ตา ดู หู ฟัง และมีสัมผัสกับโลก

ไอดีเชิงเดี่ยว (Simple Ideas): เช่น ความแข็ง สี หรือรูปร่าง ได้มาจากการสัมผัสโดยตรง

ไอดีเชิงซ้อน (Complex Ideas): เช่น "สุนัข" เกิดจากการที่เรามองเรานำไอดีเชิงเดี่ยวหลายๆ อย่างมารวมกัน

3. คุณสมบัติปฐมภูมิ และ คุณสมบัติทุติยภูมิ

ลือคพยายามแยกแยะว่า สิ่งที่เราได้รับจากประสาทสัมผัสนั้น อะไรที่เป็น "ความจริงในโลก" และอะไรที่เป็น "แค่ความรู้สึกในหัวเรา" เขาจึงแบ่งคุณสมบัติของวัตถุออกเป็น 2 ประเภทครับ:

คุณสมบัติปฐมภูมิ (Primary Qualities): คือคุณสมบัติที่ "อยู่ในตัววัตถุจริงๆ" ไม่ว่าใครจะมองอย่างไรก็ต้องเป็นแบบนั้น เช่น รูปร่าง, การเคลื่อนที่, สถานะหยุดนิ่ง และจำนวน สิ่งเหล่านี้สะท้อนโลกภายนอกอย่างตรงไปตรงมา

คุณสมบัติทุติยภูมิ (Secondary Qualities): คือคุณสมบัติที่ "ไม่ได้อยู่ในวัตถุ" แต่เป็นพลังของวัตถุที่มากระตุ้นประสาทสัมผัสของเราให้เกิดความรู้สึก เช่น สี, รสชาติ, กลิ่น และเสียง

ตัวอย่างเช่น: รสหวานของแอปเปิ้ลไม่ได้อยู่ในแอปเปิ้ลจริงๆ แต่มันคือ โครงสร้างทางเคมีของแอปเปิ้ลที่มาทำปฏิกิริยากับลิ้นของเราแล้ว "สร้าง" ประสบการณ์รสหวานขึ้นมาในใจเรา

4. ขอบเขตของความรู้

แม้ลือคจะเป็นประสบการณ์นิยม แต่เขาก็ยังมองโลกในแง่ดีครับ เขาเชื่อว่า นอกจากประสาทสัมผัสภายนอกแล้ว เรายังมี "ประสบการณ์ภายใน" หรือ การสะท้อนคิด (Reflection) เกี่ยวกับการทำงานของจิตตนเองด้วย

ลือคเชื่อว่าจากประสบการณ์ทั้งภายนอกและภายในนี้ เราสามารถนำไปสร้าง ความรู้ที่ซับซ้อนขึ้นได้ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องตัวตน, พระเจ้า, คณิตศาสตร์ หรือ จริยธรรม ซึ่งจุดนี้เองที่นักประสบการณ์นิยมรุ่นหลังอย่าง เดวิด ฮูม จะเข้ามา โต้แย้งว่า ลือคอาจจะมองโลกในแง่ดีเกินไป!

สรุปส่งท้ายจากอาจารย์

จอห์น ลือค สอนให้เราเห็นว่าความรู้ไม่ใช่เรื่องของจินตนาการเพ้อฝันในหัว แต่มันต้องถูกตรวจสอบด้วยโลกความเป็นจริงที่เราสัมผัสได้ แนวคิดนี้เองที่เป็นรากฐานให้แก่วิธีการทางวิทยาศาสตร์ในปัจจุบันครับ

นักศึกษาครับ... ลองนึกถึง "สีแดง" ของแอปเปิ้ลที่นักศึกษาเห็นดูสิครับ ถ้า นักศึกษาเป็นคนตาบอดสี แอปเปิ้ลลูกเดิมนั้นจะยังมี "สีแดง" อยู่ไหม? หรือ "สี" มันเป็นแค่สิ่งที่เราสร้างขึ้นมาเองในหัวอย่างที่เราบอกจริงๆ?

คาบหน้าเราจะไปพบกับ จอร์จ บาร์คลีย์ ผู้ที่จะมาทำให้คุณต้องซ็อก เพราะ เขาจะใช้เหตุผลของลัทธิมาพิสูจน์ว่า "จริงๆ แล้วโลกทางวัตถุอาจจะไม่มีอยู่จริงเลยก็ได้!" ห้ามพลาดนะครับ!

.....

George Berkeley

George Berkeley (1685-1753) is best known for arguing for Idealism on empiricist grounds. In metaphysics, Idealism is the view that there is no physical substance underlying our sense impressions of the world. Rather, the world consists entirely of ideas. Your mind is just a bundle of impressions, and there is nothing in the world except for so many minds having their various perceptions. Berkeley defends this as the view that best accords with common sense in *Three Dialogues between Hylas and Philonous*.

Berkeley's argument attacks Locke's distinction between primary and secondary qualities and argues that all of our sense

impressions are mere appearances and that we have no grounds for thinking that any of them bear any resemblance to the way things are. Since we lack any empirical experience of the underlying substances in which qualities inhere, we have no empirical reason to suppose underlying substances even exist. All we have access to are our sense impressions, and these are mental things, ideas. So all we can claim knowledge of are our ideas beginning with our sense impressions, the most basic ideas.

Berkeley also argues that positing underlying substances do no significant explanatory work. So, the common sense empiricist view ought to be that we live in a world of ideas that lacks any underlying physical substance. This startling view might make us wonder what happens to my desk when I leave the room and cease to perceive it. Does it pop out of existence when I leave and then pop back into existence just as it was when I return to my work? This would be most peculiar. Berkeley argues that the objects of our everyday life do have an enduring existence when we are absent. They continue to exist as ideas in the mind of God. Given this appeal to the

mind of God to explain the continued existence of things we aren't actively observing, we might argue that positing underlying substances does some explanatory work after all and charge that Berkeley has only substituted one unobservable theoretical posit, God, for another, underlying substances.

David Hume

Of the philosophers discussed here, David Hume (1711-1776) has probably had the greatest influence on contemporary philosophy. The twentieth century begins with a movement known as Logical Positivism that tests the limits of Empiricism. The Empiricism of the Logical Positivists is heavily indebted to Hume, as we'll see in the following chapter of Philosophy of Science.

Hume's empiricist epistemology is grounded in his philosophy of mind. Hume starts by asking what we have in the mind and where these things come from. He divides our mental representations into two categories, the relatively vivid impressions, these include sensations and feelings, and the less vivid ideas which include memories and ideas produced by the imagination.

What distinguishes impressions from ideas in our experience is just their vividness. The picture of the mind Hume offers is one where all of our beliefs and representations are cooked up out of basic ingredients provided by experience. Our experience gives us only impressions through sense experience and internal impressions like feelings. From this we generate less vivid ideas. Memories are merely faint copies of impressions. Through the imagination we can generate further ideas by recombining elements of ideas we already have. So through impressions we get the idea of a lizard and the idea of a bird. We can then generate the idea of a dragon by imaginatively combining elements of each. In cooking up new ideas from old ideas, the imagination is guided by associating relations like resemblance, contiguity (next-to-ness) and cause and effect. So, for example, an impression of a grapefruit might lead me to think of an orange due to their similarity. The thought of my bicycle might lead me to think of the ride I plan to go on this weekend. Through the association of cause and effect, my idea of a struck match leads me to the idea of a flame. The last of these principles of association, cause and effect, turns out to be faulty for reasons we will examine shortly.

The imagination is not merely a source of fancy and fiction. The imagination also includes our ability to understand things when we reason well in formulating new ideas from old ones. Think of our imagination here as just our capacity for making mental images, or, more broadly, representations. Our imagination is involved as much in representing things accurately as it is in representing things fancifully.

Hume empiricism is the view that all of our knowledge of the world is ultimately based on sense experience. To get a clear picture, we'll need to dive in to a bit more detail. Hume distinguishes

71

our beliefs into two categories, matters of fact and relations among ideas. Matters of fact are beliefs about how the world is. His empiricism consists in the idea that all matters of fact are ultimately justified a posteriori, which just means based on sense experience. Beyond matters of fact, we also have beliefs that are understood a priori or independent of experience. These are mere relations among ideas, conceptual truths like “All bachelors are unmarried.” Relations among ideas, which we can know a priori, tell us nothing about the world. Knowing that all bachelors

are married gives you no reason to believe that David is a bachelor, for instance. A priori justification of relations among ideas gives us no knowledge of how things are in the world, it only gives us an understanding of how ideas are related to each other.

We can summarize Hume's empiricism in this table:

Matters of fact (This includes all our knowledge of the world)

Relations among ideas (This concerns only things that are conceptually true or false)

justified a posteriori (on the basis of sense experience)

Justified a priori (independent of sense experience)

For example: David is a bachelor

For example: All bachelors are unmarried

On this view, if a belief can't be justified a posteriori as matter of fact or a priori as a relation among ideas, then it can't be justified. Skepticism will be the result whenever something can't be justified in one of these two ways. This strategy, known as Hume's Fork, is deployed in arguing for a variety of skeptical results. Hume argues that we can't have knowledge of causation,

the rationality of inductive argument, morality, or even the existence of an external world by clever applications of Hume's Fork. First, we'll examine the application of Hume's fork to the cases of causation and induction. Then we'll consider a few further skeptical results Hume argues for.

Let's take note of the logical form of Hume's Fork. According to Hume's empiricism, if we can justify knowledge of something, it must be justified either a posteriori through sense experience, if it is a substantive matter of fact, or it can be justified a priori as a relation among ideas, if it is merely a conceptual truth that makes no substantive claim about the world. If something can't be justified in one of these two ways, then we reach the skeptical conclusion that we can't have knowledge of it. Here's the argument strategy of Hume's Fork stated more formally:

1. If knowledge of X is justifiable, then either X can be justified a posteriori or X can be justified a priori.
2. X can't be justified a posteriori
3. X can't be justified a priori
4. So, knowledge of X is not justifiable (skeptical conclusion)

Now consider just the logical form:

1. If P, then Q or R

2. Not Q

72

3. Not R

4. Therefore, not P

Recall that a valid argument is one where if the premises are true, then the conclusion must be true. Alternatively, a valid argument is an argument where there is no logically possible way for all the premises to be true and the conclusion false.

Can you see the validity of the argument strategy behind Hume's Fork?

Hume's Skepticism about Causation

When we examine our everyday idea of causation, Hume says we find four component ideas:

- the idea of a constant conjunction of cause and effect (whenever the cause occurs, the effect follows).
- the idea of the temporal priority of the cause (the cause happens first, then the effect).

- the idea of causes and effects being contiguous (next to each other) in space and time.
- the idea of a necessary connection between the cause and the effect.

So, for instance, the idea that striking a match causes it to light is made up of the idea that whenever similar matches are struck (under the right conditions), they light, plus the idea of the striking happening first, and the idea of the striking and the lighting happen right next to each other in time and space, and, finally, the idea that the striking somehow necessitates or makes the match light.

So far, we have just examined a relation of ideas that is knowable a priori. Our idea of causation consists in these four more basic ideas of constant conjunction, temporal priority of the cause, contiguity in space and time and a necessary connection.

Now let's consider these component ideas and ask whether they all have an empirical basis in corresponding sense impressions. We do have sense impressions of the first three: the constant conjunction of cause and effect, the temporal priority of the cause, and the contiguity of cause and effect. But Hume argues

that we lack any corresponding empirical impression of necessary connections between causes and effects. We don't observe anything like the cause making the effect occur. As Hume puts the point,

When we look about us towards external objects, and consider the operation of causes, we are never able, in a single instance, to discover any power or necessary connexion; any quality, which binds the effect to the cause, and renders the one an infallible consequence of the other. We only find, that the one does actually, in fact, follow the other. (An Enquiry Concerning Human Understanding, Section VII)

73

Now we have explored one prong of Hume's Fork and found that while three of the component ideas in our complex idea of causation have a basis in sense experience, the fourth, that of a necessary connection between cause and effect, is not something we can know a posteriori on the basis of sense experience.

Turning to the second prong of Hume's fork, can we have a priori knowledge of causes necessitating their effects. This won't work

either. There is nothing in the idea of a cause (say, the striking of the match) that contains the idea of its effect (the lighting of the match). We can imagine a world where the first event produces something very different, or nothing at all. There is nothing conceptually absurd in the idea of a world where struck matches bloom like flowers rather than igniting in flame. Necessary connections between causes and effects aren't mere relations of ideas that can be known a priori. For this reason, Hume denies that we have rational grounds for thinking that causes do necessitate their effects.

So, we have identified a component of our idea of causation, the idea of a necessary connection, the sense in which the cause “makes” the effect happen, which can't be justified either a posteriori through sense experience or a priori as a conceptually true relation among ideas. The result is skepticism about causation. We can't have knowledge of any event causing another.

Maybe this isn't so bad, since we can still have knowledge of the other three components of our idea of causation. Maybe this will be enough for science. Bertrand Russell thought so at one time. But things are about to get worse, because in the absence of

necessary connections between causes and effects, another application of Hume's fork will lead us to skepticism about the rationality of inductive reasoning.

สวัสดีครับนักศึกษาทุกท่าน วันนี้เราจะมาพบกับนักปรัชญาอีกสองท่านในกลุ่มประสบการณ์นิยมที่จะทำให้เราต้อง "อึ้ง" กับขอบเขตความรู้ของมนุษย์คนแรกคือ

จอร์จ บาร์คลีย์ และคนที่สองคือยักษ์ใหญ่ผู้ทรงอิทธิพลที่สุดคนหนึ่งนั่นคือ เดวิด ฮูม ครับ

1. จอร์จ บาร์คลีย์ (George Berkeley): "โลกคือไอดี" บาร์คลีย์ (1685-1753) นำหลักการประสบการณ์นิยมของลัทธิมาตันให้สุดทางจนเกิดเป็นแนวคิด "จิตนิยม" (Idealism) * ไม่มีวัตถุ มีแต่จิต: เขาโต้แย้งลัทธิที่ว่า เราไม่มีหลักฐานทางประสาทสัมผัสใดๆ เลยที่บอกว่ามี "สสารทางกายภาพ" อยู่ เบื้องหลังสิ่งที่เราเห็น เราเห็นแค่สี ได้กลิ่น ได้ยินเสียง ซึ่งทั้งหมดเป็น "ไอดี" ในจิตใจเท่านั้น การมีอยู่คือการถูกรับรู้: สำหรับบาร์คลีย์ การที่โต๊ะตัวหนึ่งมีอยู่ หมายความว่า "มันถูกมองเห็นหรือสัมผัสอยู่" แล้วถ้าเราไม่อยู่ล่ะ? นักศึกษาอาจสงสัยว่า ถ้าอาจารย์เดินออกจากห้องไป โต๊ะมันจะหายวับไปไหม? บาร์คลีย์ตอบว่า "ไม่หายครับ" เพราะมี "พระเจ้า" คอยมองดูทุกสรรพสิ่งอยู่ตลอดเวลา โลกจึงยังคงดำรงอยู่เป็นไอดีในจิตของพระเจ้านั่นเอง

2. เดวิด ฮูม (David Hume): นักสงสัยนิยมผู้ยิ่งใหญ่ฮูม (1711-1776) คือผู้ที่เขย่าวรากรฐานความรู้ของมนุษย์จนสั่นคลอน เขาเริ่มต้นด้วยการแบ่งสิ่งที่อยู่ในจิตเรานออกเป็น 2 อย่าง: ความประทับใจ (Impressions): สิ่งที่ชัดเจนรุนแรง เช่น ความรู้สึกตอนโดนไฟลวก หรือตอนเห็นภาพตรงหน้า แนวความคิด (Ideas): สิ่งที่จางกว่า เช่น ความทรงจำเรื่องโดนไฟลวก หรือการจินตนาการถึงมังกร (ซึ่งเกิดจากการเอาไอเดีย "กิ้งก่า" มาผสมกับ "นก") "ง่ามของฮูม" (Hume's Fork) ฮูมเสนอเครื่องมือคัดกรองความรู้ที่เรียกว่า "ง่าม" (Fork) โดยบอกว่าความรู้ที่ยอมรับได้มีแค่ 2 ประเภทเท่านั้น: ความสัมพันธ์ของแนวคิด (Relations of Ideas): เป็นจริงโดยนิยาม เช่น "คนโสดคือคนที่ยังไม่แต่งงาน" หรือ $2 + 2 = 4$ เราอยู่ในหัวได้เลยโดยไม่ต้องออกไปดูโลก แต่มันไม่ได้บอกอะไรใหม่เกี่ยวกับโลกภายนอกข้อเท็จจริง (Matters of Fact): ความรู้เกี่ยวกับโลกที่ต้องใช้ประสบการณ์ตรวจสอบ เช่น "พรุ่งนี้พระอาทิตย์จะขึ้น" หากความเชื่อใดไม่อยู่ใน 2 ง่ามนี้ ฮูมบอกว่าให้ "โยนมันทิ้งลงกองไฟ" เพราะมันไม่ใช่ความรู้ที่แท้จริง!

3. ฮูมกับการทำลายความเชื่อเรื่อง "เหตุและผล" (Causation) นี่คือหมัดเด็ดของฮูมครับ ปกติเราเชื่อว่า "การจุดไม้ขีด" คือ เหตุ และ "ไฟติด" คือ ผล และเราคิดว่ามันมี "พลังลึกลับ" (Necessary Connection) ที่เชื่อมให้เหตุต้องทำให้เกิดผลเสมอแต่ฮูมใช้ "ง่าม" ของเขามาทดสอบ: เราได้เห็นพลังนั้นผ่านประสาทสัมผัสไหม? ไม่เลย เราเห็นแค่ไม้ขีดขยับ แล้วเราก็เห็นไฟติด (เห็นแค่ลำดับเหตุการณ์) แต่เราไม่เคยเห็น "ตัวการเชื่อม" มันเป็นความจริงทางตรรกะไหม? ก็ไม่ เพราะเราสามารถจินตนาการได้ว่าจุดไม้ขีดแล้วกลายเป็นดอกไม้

บานออกมา มันไม่ขัดแย้งในตัวเองเหมือนการบอกว่า "วงกลมมีเหลี่ยม"สรุปของฮูม: เราไม่มีทาง "รู้" ได้เลยว่าเหตุและผลมีอยู่จริง สิ่งที่เรามีคือแค่ "ความเคยชิน" (Habit) ที่เห็นมันเกิดคู่กันบ่อยๆ จนจิตเรามาโนไปเองว่ามันต้องเชื่อมกันสรุปส่งท้ายจากอาจารย์นักศึกษาครับ คำสอนของฮูมทำให้วิทยาศาสตร์ถึงกับสะเทือน เพราะถ้าเราพิสูจน์ "เหตุและผล" ไม่ได้ เราจะมั่นใจได้อย่างไรว่าการทดลองในวันนี้จะให้ผลเหมือนเดิมในวันพรุ่งนี้? ในครั้งหน้า เราจะไปดูว่าความสงสัยของฮูมนำไปสู่ปัญหาเรื่อง "การอนุมาน" (Induction) ได้อย่างไร... แต่สำหรับวันนี้ ลองถามตัวเองดูนะครับ: "ถ้าความรู้ทั้งหมดมาจากประสบการณ์ แล้วเราจะมั่นใจในอนาคตที่ยังไม่เกิดขึ้นได้อย่างไร?" คุณอยากให้อาจารย์ช่วยขยายความ "ง่ามของฮูม" ในแง่ของการนำไปใช้ตัดสินเรื่องความเชื่ออื่นๆ อีกไหมครับ?

.....

Hume's Skepticism about Induction

Closely related to Hume's skepticism about causation is Hume's skepticism about inductive reasoning. Inductive argument, in its standard form, draws a conclusion about what is generally the case, or what will be the case in some future instance, from some limited number of specific observations. The following is an example of a typical inductive argument:

1. Every observed sample of water heated to well over 100 C has boiled.
2. Therefore, whenever water is heated to well over 100 C, it boils.

Here we make an inference from the cases we have observed to a broader class of all the times water has been heated to 100C. So inductive arguments like the one above are not deductively valid, which is OK because they aren't aiming at validity. They are aiming at inductive strength. But then what justifies the inference from the premise to the conclusion of an inductive argument?

Hume suggests that every inductive argument has a principle of induction as a suppressed premise, and it is this principle of induction that renders the inference from premises to conclusion rational. This principle of induction tells us roughly that unobserved instances tend to

74

follow the pattern of observed instances. So, according to Hume, inductive arguments really go something like this:

1. Every observed sample of water heated to over 100 C has boiled.

2. (Unobserved cases tend to follow the pattern of observed cases)

3. So, whenever water is heated to over 100 C, it boils.

Of course, the argument still isn't valid, but that's not what we are aiming for in induction. Given the hidden second premise - our principle of induction - we can reasonably hold that the premises taken together give us good grounds to accept that the conclusion is probably true. However, if this principle of induction, now given as premise 2, is to render inductive inferences rational, then we need some grounds for thinking that it is true. Here is where we are about to skewer the principle of induction with Hume's Fork.

Our principle of induction is a substantive claim about how the world is. The world might have been completely random with no patterns we can discern between different kinds of events. Since our principle of induction is a substantive claim about the world that might have been false, it cannot be justified a-priori as a mere relation among ideas.

Next, since our principle of induction is a claim that is supposed to hold generally, not just in a specific instance, an a posteriori

justification for our principle of induction based on empirical evidence would itself be an inductive generalization. But this won't work since the rationality of inductive argument depends the principle of induction, the very thing we are trying to justify. Any inductive argument for the principle of induction would assume just what it is trying to show as a premise. This would be circular reasoning. So, Hume concludes, we have no rational grounds for accepting inductive inferences.

Think about the ramifications of Hume's skepticism about induction. If inductive argument is not rational, then we have no reason at all to think the sun will rise tomorrow. Here we aren't worried about improbable possibilities like the sun getting blown to bits by aliens before tomorrow morning. Lack of certainty is not the issue here. Hume's argument against the rationality of inductive reasoning implies that all of our experience of the sun regularly rising gives us no reason to think its rising tomorrow is even likely to happen. If this sounds crazy, then we have a problem because it is not easy to find a defect in Hume's reasoning. This is why philosophers speak of the Problem of Induction. Very few are prepared to accept Hume's skepticism about induction. But in the two and a half centuries that have

passed since Hume died, we have yet to settle on an entirely satisfactory solution to the problem of induction. We'll consider the problem of induction further when we take up the Philosophy of Science in the next chapter.

สวัสดีครับนักศึกษาทุกท่าน วันนี้อาจารย์จะพาทุกคนไปพบกับ "ระเบิดเวลา" ลูกใหญ่ที่ เดวิด ฮูม ฝังไว้ในรากฐานของวิทยาศาสตร์และวิถีชีวิตประจำวันของเรา นั่นคือ "ปัญหาของการอนุมาน" (The Problem of Induction) ครับ จากครั้งก่อนที่เราคุยกันว่า ฮูมสงสัยในเรื่อง "เหตุและผล" ครั้งนี้เขาจะไปไกลกว่านั้น โดยการตั้งคำถามว่า "เรามีเหตุผลจริงๆ หรือเปล่าที่เชื่อว่าอนาคตจะเป็นเหมือนอดีต?"

1. การอนุมาน (Induction) คืออะไร? โดยปกติแล้ว มนุษย์เราเรียนรู้โลกผ่านการสังเกตซ้ำๆ แล้วสรุปเป็นกฎทั่วไป เช่น: ที่ผ่านมา ทุกครั้งที่ฉันต้มน้ำถึง 100°C น้ำจะเดือดดังนั้น ต่อไปในอนาคต เมื่อต้มน้ำถึง 100°C มันก็จะเดือดเสมอในทางตรรกศาสตร์ เราเรียกการสรุปแบบนี้ว่า "การอนุมาน" (Induction) ซึ่งไม่ได้ต้องการความถูกต้องแบบ 100% เหมือนคณิตศาสตร์ แต่ต้องการ "ความน่าเชื่อถือ" (Inductive Strength) ทว่าฮูมถามว่า: อะไรคือสิ่งที่รับประกันว่าข้อสรุปนั้นน่าเชื่อถือจริง?

2. "กฎแห่งความสม่ำเสมอ" (The Principle of Induction) ฮูมชี้ให้เห็นว่า ทุกครั้งที่เราใช้การอนุมาน เรากำลังแอบยอมรับ "ข้ออ้างลับๆ" (Suppressed Premise) อย่างหนึ่งไว้ในใจเสมอ นั่นคือ: "เหตุการณ์ที่เรายังไม่เห็น จะเป็นไปตามรูปแบบของเหตุการณ์ที่เราเคยเห็นมาแล้ว" หากไม่มีกฎข้อนี้ การสังเกตในอดีตก็ไม่มีค่าอะไรเลยในการทำนายอนาคต ที่นี้อาจารย์จะพาใช้ "ง่ามของฮูม" (Hume's Fork) มาเสียบเจ้ากฎข้อนี้ดูครับ ว่ามันเป็นความรู้ที่แท้จริงหรือไม่?

3. เมื่อ "กฎการอนุมาน" ถูกเสียบด้วยง่ามของฮูม ฮูมพิจารณาว่ากฎที่ว่า "อนาคตต้องเหมือนอดีต" อยู่ในกลุ่มไหน: มันเป็นความสัมพันธ์ของแนวคิด (Relation of Ideas) หรือไม่? คำตอบคือ ไม่: เพราะเราสามารถจินตนาการถึงโลกที่พรุ่งนี้ทุกอย่างเปลี่ยนไปโดยสิ้นเชิง (เช่น ต้มน้ำแล้วกลายเป็นน้ำแข็ง) ได้โดยไม่ขัดแย้งทางตรรกะ ดังนั้นมันไม่ใช่ความจริงที่รู้ได้ด้วยเหตุผลเพียงอย่างเดียว (a priori) มันเป็นข้อเท็จจริง (Matter of Fact) หรือไม่? คำตอบคือ ไม่: เพราะถ้าคุณบอกว่า "ก็ที่ผ่านมาอนาคตมันเหมือนอดีตตลอดนี่นา" นั่นแปลว่าคุณกำลังใช้ การอนุมาน เพื่อมาพิสูจน์ การอนุมาน (Circular Reasoning) ซึ่งในทางวิชาการถือเป็นการให้เหตุผลแบบวนอ่างที่ใช้ไม่ได้ครับ

บทสรุปของฮูม: เราไม่มีเหตุผลทางตรรกะใดๆ เลยที่จะยอมรับการอนุมาน! 4. ผลกระทบที่น่าสะพรึงกลัว (Ramifications) นักศึกษาครับ ฟังดูเหมือนเป็นแค่เรื่องเล่นคำในห้องเรียนปรัชญาใช่ไหมครับ? แต่ลองคิดดูดีๆ: ถ้าการอนุมานไม่มีเหตุผลรองรับ เราก็ไม่มีเหตุผลที่จะเชื่อว่า พรุ่งนี้พระอาทิตย์จะ

ขึ้นเราไม่มีเหตุผลที่จะเชื่อว่า ยาที่เคยรักษาโรคได้ จะยังรักษาได้ในวันพรุ่งนี้ เราไม่มีเหตุผลที่จะเชื่อว่า แรงโน้มถ่วงจะยังทำงานเมื่อเราก้าวเท้าออกจากเตียงฮูมไม่ได้บอกว่ามันจะไม่เกิดขึ้นนะครับ เขาแค่บอกว่าเรา "ไม่มีเหตุผลทางปัญญา" (No rational grounds) ที่จะไปมั่นใจขนาดนั้น สิ่งที่เรามีเป็นแค่ "ความเคยชิน" หรือสัญชาตญาณสัตว์เท่านั้นเอง

สรุปส่งท้ายจากอาจารย์

ปัญหาของฮูม (The Problem of Induction) เป็นปัญหาที่นักปรัชญาและนักวิทยาศาสตร์พยายามแก้กันมาตลอด 250 ปี แต่ก็ยังไม่มีใครให้คำตอบที่สมบูรณ์แบบได้ 100% แม้แต่วิทยาศาสตร์สมัยใหม่ก็ยังคงต้องยอมรับว่ารากฐานของมันวางอยู่บนความเชื่อที่พิสูจน์ไม่ได้ข้อนี้

นักศึกษาครับ... ในเมื่อเราพิสูจน์ไม่ได้ว่าพรุ่งนี้โลกจะยังเหมือนเดิมไหม ทำไมเรายังกล้าใช้ชีวิตและวางแผนสำหรับอนาคตอยู่? เป็นเพราะเรามี "เหตุผล" หรือเป็นเพราะเราแค่ "เคยชิน" จนเลิกตั้งคำถามไปเองครับ?

ในบทหน้า เราจะก้าวเข้าสู่ ปรัชญาวิทยาศาสตร์ (Philosophy of Science) เพื่อดูว่าเหล่านักวิทยาศาสตร์พยายามรับมือกับ "ระเบิด" ของฮูมลูกนี้อย่างไร ใครอยากรู้คำตอบบ้าง? เจอกันคาบหน้าครับ!

.....

Morality

Some of Hume's skeptical results are not so surprising given his Empiricism. Hume is skeptical about objective moral truths, for instance. We don't get to observe rightness and wrongness in the way we can see colors and shapes, for instance. Suppose we witness some boys torturing a dog. We might see them strike the dog with a stick and we might hear the dog yelp. But we have no sense impression of the wrongness of how the boys are treating the dog. The idea that there are objective moral truths, according to Hume, is a mistaken projection of our subjective moral sentiments.

Doubts about morality on the grounds that we can't prove moral claims true or false on the basis of evidence are now commonplace. This much is in line with Hume's thinking. But people often appeal to disagreement about moral matters as support for moral skepticism, and Hume would not go along with this. There are moral issues where people disagree like whether the death penalty is justifiable, the morality of abortion in various cases, whether drug use should be prosecuted as a crime. Points of disagreement like these get a good deal of attention, but they are actually the exceptions to much broader moral agreement.

We generally think it is generally good to be honest. Being prejudiced or manipulative is widely recognized as morally bad. Nobody thinks it is morally OK to torture innocent puppies just for fun. We all think that theft, fraud and assault are morally wrong. Hume thought agreement about morality, not disagreement, was the striking fact that calls out for explanation. Hume thinks we can find an explanation for broad agreement on morality in our generally held moral sentiments. By and large, we all value kindness and disvalue cruelty. Hume thinks such sentiments are built into human psychology. Our moral judgments, on Hume's view, aren't claims about what is objectively true. Rather they are expressions of our subjective but generally shared moral sentiments.

So, Hume would not be impressed with the popular opinion that morality is subjective because people have different moral views (we might also note that people have differing opinions about all sorts of things that are clearly objective matters). His skepticism about morality is based entirely on his empiricism and our lack of sense impressions of right and wrong.

The External World

All of our reasoning about the external world is based on the idea of causation. Our beliefs about the external world are based on the idea that things going on in the external world cause our sense impressions. So, Hume's skepticism about causation undermines our reason for thinking there is a world beyond our mind.

More generally, our evidence for what we can know begins with our impressions, the mental representations of sense experience. We assume that our impressions are a reliable guide to the way things are, but this is an assumption we can't rationally justify. We have no experience beyond our impressions that could rationally certify that our impressions correspond in any way to an external reality. Our assumption that our impressions do correspond to an external reality is a rationally unsupportable product of our imagination.

76

God

Unlike Locke and Berkeley, Hume's rigorous Empiricism leads him to skepticism about religious matters. To avoid censorship or

persecution, critics of religious belief in the 18th century exercised caution in various ways. Hume's earliest challenge to religious belief, an essay on miracles, was removed from his early work, his *Treatise of Human Nature*, and published only in his later *Enquiries Concerning Human Understanding*. In this essay, Hume argues that the belief in miracles can never be rational. A miracle is understood to be a violation of the laws of nature resulting from Divine will. But, argues Hume, the weight of the evidence of our experience overall will always give us stronger reason to mistrust our senses in the case of a seemingly miraculous experience than to doubt the otherwise consistently regular course of events in our experience. Testimony by others of miracles is on even shakier ground. No testimony is sufficient to establish a miracle, unless the testimony be of such a kind, that its falsehood would be more miraculous than the fact which it endeavors to establish. (*Enquiries Concerning Human Understanding*, Section 10)

Among educated people in the 18th century, religious belief was thought to be supported not just by Divine revelation, but by our experience of the natural world as well. When we look to the natural world we find impressive harmony in the natural order of

things. The various species all seem well suited to their environments and ecological stability is maintained by the various roles organism play in their environments. To the discerning mind in search of an explanation, the order and harmony we find in the world looks very much like the deliberate work of a Divine creator. This line of thought is known as the Argument from Design. Hume's last work, his posthumously published Dialogues of Natural Religion, aimed to undermine many arguments for the existence of God, including the Design Argument.

According to Hume, the Design Argument is a weak argument by analogy. We have reason to think that machines are the product of human design because we are familiar with their means of production. But we have no analogue in the case of the universe. We have not observed its creation. The alleged similarity of the universe to machines designed by humans is also suspect. We do find regularities in nature, but only in the small corner of nature we are familiar with. The regularity, order, and harmony we do find don't provide enough of the appearance of design to warrant positing an intelligent designer, according to Hume. But suppose we do think the natural world bears the marks of a designer's

craftsmanship. The only sorts of designers we are familiar with are people like us. But that doesn't tell us much about what sorts of being could be designers of complex harmonious systems. So even assuming we find the appearance of design in nature, we have little grounds to think that it is the product of a personal god or any sort of entity we can relate to.

Charles Darwin's theory of evolution by natural selection provides a naturalistic account of the appearance of design in life forms. Thanks to providing a developed naturalistic alternative to the hypothesis of design by a Divine creator, Darwin probably had the greater impact in

77

undermining the design argument for the existence of God. Darwin cites Hume as among his major influences, and there are a number of passages in Hume's writing that foreshadow insights that Darwin developed.

สวัสดีครับนักศึกษาทุกคน วันนี้อาจารย์จะพาทุกคนมาถึง "สถานีสุดท้าย" ของปรัชญาของ เดวิด ฮูม ซึ่งเป็นส่วนที่แหลมคมที่สุด เพราะเขาจะใช้ความสงสัยนิยม (Skepticism) ของเขาเข้าจัดการกับเรื่องที่มีมนุษย์ให้ความสำคัญมากที่สุด 3 เรื่อง คือ ศีลธรรม, โลกภายนอก และพระเจ้า ครับ

1. ศีลธรรม: ความดีความชอบไม่มีอยู่จริงในโลก?

ฮูมตั้งข้อสังเกตว่า ในฐานะนักประสบการณ์นิยม เราไม่เคย "เห็น" ความผิดหรือความถูกได้เหมือนที่เราเห็นสีหรือรูปทรงเลย

ตัวอย่าง: หากเราเห็นกลุ่มเด็กเกเรกำลังทรมานสุนัข เราเห็นเด็กใช้ไม้ตี เราได้ยินเสียงสุนัขร้องเอง แต่เราเคยเห็น "ความเลวทราม" ของการกระทำนั้นด้วยตาไหม?

คำตอบของฮูม: ไม่ครับ ความรู้สึกที่ว่า "มันผิด" ไม่ได้อยู่ในเหตุการณ์ แต่มันคือ "ความรู้สึกส่วนตัว" (Subjective Sentiment) ที่เราฉาย (Project) ออกไปใส่เหตุการณ์นั่นเอง

แต่ฮูมก็ไม่ได้บอกว่าศีลธรรมเป็นเรื่องมั่วชั่วนะครับ เขาแปลกใจด้วยซ้ำที่มนุษย์ส่วนใหญ่มี "ความรู้สึกร่วม" กัน เช่น เราทุกคนต่างรังเกียจการทารุณสัตว์และชื่นชมความเมตตา ฮูมจึงสรุปว่าศีลธรรมไม่ใช่ความจริงสากลที่มาจกสวรรค์หรือเหตุผล แต่เป็น "จิตวิทยาพื้นฐาน" ที่มนุษย์ส่วนใหญ่มีร่วมกันครับ

2. โลกภายนอก: เราติดอยู่ในคุกของความคิด?

นี่คือจุดที่น่ากลัวที่สุดของฮูมครับ เขาบอกว่าหลักฐานเดียวที่เรามีเกี่ยวกับโลกคือ "ความประทับใจ" (Impressions) หรือภาพที่ปรากฏในหัวเรา

เรา "สมมติ" เอาเองว่ามีโลกภายนอกที่เป็นวัตถุจริงๆ มาทำให้เกิดภาพในหัว แต่ในทางเหตุผล เราพิสูจน์ไม่ได้เลย! เพราะเราไม่สามารถก้าวเท้าออกจากหัวตัวเองไปดู "โลกที่แท้จริง" โดยไม่ผ่านประสาทสัมผัสได้

ดังนั้น ความเชื่อว่ามีโลกภายนอกอยู่จริงๆ จึงเป็นเพียง "ผลผลิตของจินตนาการ" ที่เราสร้างขึ้นเพื่อความสะดวกในการใช้ชีวิตเท่านั้นเองครับ

3. ศาสนาและพระเจ้า: การท้าทายด้วยหลักฐาน

ฮูมขึ้นชื่อว่าเป็นนักคิดที่ใจกล้ามากในศตวรรษที่ 18 เขาโจมตีความเชื่อทางศาสนาผ่าน 2 ประเด็นหลัก:

ก. เรื่องปาฏิหาริย์ (Miracles)

ฮูมบอกว่าปาฏิหาริย์คือการ "ฝ่ากฎธรรมชาติ" เช่น คนตายแล้วฟื้น หรือเดินบนน้ำ

เขาให้เหตุผลว่า: ประสบการณ์ทั้งชีวิตของเราบอกว่ากฎธรรมชาติมีความสม่ำเสมอมาก (เช่น คนตายแล้วไม่ฟื้น)

ดังนั้น เมื่อมีคนมาบอกว่าเกิดปาฏิหาริย์ โอกาสที่คนนั้นจะโกหกหรือตาฟาดย่อมมีมากกว่าโอกาสที่กฎธรรมชาติจะถูกฝ่าฝืนจริงๆ ### ข. ข้อโต้แย้งเรื่องการออกแบบ (The Design Argument) ในยุคนั้น คนเชื่อว่าโลกที่ซับซ้อนและลงตัวเหมือนนาฬิกา ต้องมี "ผู้สร้าง" (เหมือนนาฬิกาก็ต้องมีช่างทำนาฬิกา)

ฮูมแย้งว่า: นี่เป็นการเปรียบเทียบที่อ่อนแอเกินไป เราเคยเห็นการสร้างนาฬิกา แต่เราไม่เคยเห็นการสร้างจักรวาล * ความเป็นระเบียบที่เราเห็นอาจเกิดจากกลไกธรรมชาติอื่นๆ ที่เรายังไม่รู้จักก็ได้ ไม่จำเป็นต้องเป็นพระเจ้าเสมอไป

4. จากฮูมสู่ดาร์วิน (From Hume to Darwin)

สิ่งที่ฮูมคาดการณ์ไว้ในเชิงปรัชญา ได้รับการพิสูจน์ในเชิงวิทยาศาสตร์ในเวลาต่อมาโดย ชาลส์ ดาร์วิน

ดาร์วินเสนอทฤษฎีการคัดเลือกตามธรรมชาติ (Natural Selection) ซึ่งอธิบายว่าความซับซ้อนของสิ่งมีชีวิตเกิดขึ้นได้เองตามธรรมชาติโดยไม่ต้องมี "ผู้ออกแบบ"

ดาร์วินเองก็ยอมรับว่าเขาได้รับอิทธิพลอย่างมากจากแนวคิดของฮูมครับ

สรุปส่งท้ายจากอาจารย์

นักศึกษาครับ ปรัชญาของฮูมอาจจะฟังดู "ใจร้าย" เพราะเขาทำลายทั้งความมั่นใจในเหตุและผล ศีลธรรม และความเชื่อทางศาสนา แต่สิ่งที่เขาเหลือไว้ให้เราคือ "ความซื่อสัตย์ทางปัญญา" ว่าอะไรคือสิ่งที่เรารู้จริงๆ และอะไรคือสิ่งที่เราแค่ "เชื่อ" ตามๆ กันมา

ในบทเรียนหน้า เราจะไปดูกันว่าหลังจากที่ฮูมทำลายทุกอย่างจนพังพินาศแล้ว นักปรัชญาผู้ยิ่งใหญ่อีกคนหนึ่งคือ "อิมมานูเอล คานท์" (Immanuel Kant) จะเข้ามา "กอบกู้" ความรู้และศีลธรรมคืนมาได้อย่างไร... มีใครรู้สึก "ค้ำคา" กับความสงสัยของฮูมจนอยากรีบเรียนบทต่อไปบ้างไหมครับ?

.....

The Self

Descartes didn't hesitate to infer the existence of himself from the certainty of his thinking. And it seems obvious to most of us that having thoughts implies the existence of a subject that thinks. Hume is more cautious on this point. For my part, when I enter most intimately into what I call myself, I always stumble

on some particular perception or other, of heat or cold, light or shade, love or hatred, pain or pleasure. I never can catch myself at any time without a perception, and never can observe anything but the perception.” (Treatise, 1.4.6.3)

The contents of our immediate experience are just particular impressions and ideas. But we have no experience of any single unified self that is the subject of those experiences. The idea of a self, including the idea of the self as a soul, is a fanciful projection from our experiences. All we can say in an empirically grounded way of ourselves, according to Hume, is that we are just a bundle of experiences.

We’ve just given the briefest sketch of how Hume reaches his assorted skeptical conclusions. There are many further arguments and objections to consider, but hopefully we’ve covered enough to give you an appreciation for how carefully a strict and carefully reasoned Empiricism leads to a variety of skeptical conclusions. Hume’s skepticism about causation and induction may be the most surprising. We often hold up science as the paradigm of human intellectual achievement, and we tend to think of science as pretty empirical. Yet Hume’s strict Empiricism seems to undercut science on the key notions of causation and

induction. Perhaps scientific inquiry is not as strictly empirical as Hume's epistemology. Or perhaps, as some have argued, science can get along fine without induction or causation. Still, if we are not comfortable with Hume's skepticism about causation and induction, this might be cause to reconsider his Empiricism. And perhaps also the skepticism about morality it seems to invite.

สวัสดีครับนักศึกษาทุกคน วันนี้เรามาถึงหัวข้อที่ "จี๊ด" ที่สุดเรื่องหนึ่งของ เดวิด ฮูม นั่นคือเรื่อง "ตัวตน" (The Self) ครับ

พวกเราส่วนใหญ่มักจะเชื่อเหมือนเดส์การ์ตส์ว่า "ในเมื่อมีความคิด ก็ต้องมี 'ผู้คิด' สิ" แต่ฮูม นักประสบการณ์นิยมสายโหดของเรากลับตั้งคำถามว่า "ไหนล่ะ... ขอดูหลักฐานหน่อยว่า 'ตัวตน' ที่ว่านั้นหน้าตาเป็นยังไง?"

1. ตัวตนคืออะไร? (The Bundle Theory)

ฮูมลองสังเกตเข้าไปในใจตัวเองอย่างละเอียดที่สุด แล้วเขาก็พบความจริงที่น่าตกใจครับ:

เราเจอแต่ความรู้สึก: ฮูมบอกว่าเวลาเรามองเข้าไปข้างใน เราเจอแต่ "ความร้อนหรือความหนาว, แสงสว่างหรือเงา, ความรักหรือความเกลียด, ความเจ็บปวดหรือความสุข"

เราไม่เคยเจอ "ตัวตน": เราไม่เคยจับได้เลยว่ามีสิ่งที่เรียกว่า "ตัวตน" (Self) ที่อยู่จริงๆ โดยไม่มีความรู้สึกเหล่านี้ปนอยู่เลย

สรุปของฮูม: ตัวตนหรือ "จิตวิญญาณ" ที่เราหลงเชื่อว่ามีอยู่จริง เป็นเพียงแค่ "มโนภาพ" ที่เราสร้างขึ้นเองเพื่อเชื่อมโยงประสบการณ์ที่กระจัดกระจายเข้าด้วยกันเท่านั้น ในความเป็นจริงเราเป็นแค่ "มัดรวมของประสบการณ์" (A bundle of experiences) ที่เปลี่ยนแปลงไปตลอดเวลาครับ

2. เมื่อประสบการณ์นิยมทำลาย "วิทยาศาสตร์"

นักศึกษาลองสังเกตดูนะครับว่า ความสงสัยนิยมของฮูมนั้น "รุนแรง" ขนาดไหน:

ทำลายเหตุและผล: บอกว่าเราโมโนไปเอง (Causation)

ทำลายการอนุมาน: บอกว่าเราแค่ชินไปเอง (Induction)

ทำลายศีลธรรม: บอกว่าเป็นแค่ความรู้สึกส่วนตัว (Morality)

ทำลายตัวตน: บอกว่าเป็นแค่การรวมตัวกันของความรู้สึก (The Self)

เรื่องที่ย้อนแย้งที่สุดก็คือ "วิทยาศาสตร์" ที่เรายกย่องว่าเป็นยอดเยี่ยมทางปัญญา และเราเชื่อมั่นเป็นเรื่องของ "ประสบการณ์" (Empirical) กลับถูกประสบการณ์นิยมของฮูมสั่นคลอนจนแทบไม่เหลือขึ้นดี เพราะวิทยาศาสตร์ต้องพึ่งพาการอนุมานและเหตุผลอย่างมาก

3. บทสรุป: เราจะเอาอย่างไรต่อกับฮูม?

ถ้าเรายอมรับแนวคิดของฮูม 100% เราแทบจะไม่สามารถยืนยันความรู้อะไรได้เลย นอกจากสิ่งที่กำลังรู้สึกอยู่ในวินาทีนี้เท่านั้น แต่มนุษย์เรา (รวมถึงนักวิทยาศาสตร์) ก็ยังใช้ชีวิตและทำวิจัยกันต่อไปได้ ซึ่งมีทางออกสองทางครับ:

ทางแรก: วิทยาศาสตร์อาจจะไม่ต้องพึ่งพา "เหตุและผล" หรือ "การอนุมาน" ในแบบที่ฮูมเข้าใจก็ได้

ทางที่สอง: ถ้าเราไม่สบายใจกับบทสรุปที่ "มีดแปดด้าน" (Skeptical) ของฮูม นี่อาจเป็นสัญญาณว่า "ประสบการณ์นิยม" ของเขาอาจจะมีจุดบกพร่องบางอย่างที่ต้องแก้ไข

ส่งท้ายจากอาจารย์

ฮูมทำหน้าที่เป็น "ผู้ทำลาย" ที่ยอดเยี่ยมครับ เขาชี้ให้เห็นว่าบ้านที่ชื่อว่า "ความรู้ของมนุษย์" นั้นมีรากฐานที่ผุพังแค่ไหน แต่การทำลายของเขานี้แหละครับ ที่ไปปลุกยักษ์ใหญ่คนสำคัญอย่าง อิมมานูเอล คานท์ ให้ตื่นจาก "ความหลับใหลทางปัญญา" เพื่อมาสร้างรากฐานใหม่ที่มั่นคงกว่าเดิม

นักศึกษาครับ... หลังจากฟังเรื่อง "ตัวตนคือมัดรวมของความรู้สึก" แล้ว นักศึกษายังรู้สึกไหมว่า "คุณคนเมื่อวาน" กับ "คุณคนวันนี้" คือคนเดียวกันจริงๆ? หรือว่าคุณก็แค่เปลี่ยนไปตามความรู้สึกที่ผ่านเข้ามาในแต่ละวัน เหมือนที่ฮูมบอกครับ?

ในบทเรียนถัดไป เราจะไปดูคำถามที่น่าตื่นเต้นที่สุด: "เราจะกอบกู้ความจริงคืนมาจากฮูมได้อย่างไร?" เตรียมพบกับบทสรุปที่ยิ่งใหญ่ในคาบหน้านะครับ!

.....

Review and Discussion Questions

1. Explain Locke's distinction between primary and secondary qualities.
2. While Locke thinks that having any thoughts depends on sense experience, he doesn't think sense experience is the only source of our ideas. Explain.
3. Explain Berkeley's Idealism.
4. How is Berkeley's Idealism a response to Locke's epistemology?
5. Explain Hume's view of the contents of the mind.
6. What are ideas and impressions? How does Hume distinguish these?
7. How does the imagination form new ideas, according to Hume?

78

8. How is Hume's Empiricism grounded in his philosophy of the mind?
9. How does Hume analyze our notion of the cause-effect relation? Explain Hume's skepticism about causation.
10. Why is Hume skeptical about the rationality of inductive argument?
11. Explain Hume's skepticism about morality. How does he argue for this view?
12. Why does Hume deny that we can have knowledge of an external world?
13. Why does Hume doubt we could ever have reason to believe in miracles?
14. What is the Design Argument for the existence of God?
15. Explain Hume's objections to the Design Argument.

สวัสดีครับนักศึกษาทุกคน เพื่อเป็นการสรุปบทเรียนเรื่อง กลุ่มประสบการณ์นิยม (Empiricists) ซึ่งถือเป็นกลุ่มที่เปลี่ยนวิธีคิดของโลกสู่ความเป็นวิทยาศาสตร์ อาจารย์ได้รวบรวมและแปลคำถามทบทวนสำคัญที่จะช่วยให้

พวกเราเข้าใจความแตกต่างระหว่าง ล็อก, บาร์คลีย์ และฮูม ได้ชัดเจนยิ่งขึ้น
ครับ

คำถามทบทวนและอภิปราย (Review and Discussion Questions)

ส่วนของ จอห์น ล็อก (John Locke)

จงอธิบายความแตกต่างระหว่าง คุณสมบัติปฐมภูมิ (Primary Qualities)
และ คุณสมบัติทุติยภูมิ (Secondary Qualities) ตามทัศนะของล็อก

แม้ล็อกจะเชื่อว่าการมีความคิดต้องพึ่งพาประสบการณ์ทางประสาทสัมผัส
แต่เขาไม่ได้คิดว่าประสาทสัมผัสคือ "แหล่งที่มาเดียว" ของไอเดียเรา จง
อธิบาย (ลองนึกถึงเรื่อง "การสะท้อนคิดภายใน" ด้วยครับ)

ส่วนของ จอร์จ บาร์คลีย์ (George Berkeley)

จงอธิบายแนวคิด จิตนิยม (Idealism) ของบาร์คลีย์

แนวคิดจิตนิยมของบาร์คลีย์ ถือเป็นการตอบโต้ญาณวิทยาของล็อกอย่างไร?

ส่วนของ เดวิด ฮูม (David Hume)

จงอธิบายทัศนะของฮูมเกี่ยวกับ "สิ่งที่อยู่ในจิต" (Contents of the mind)

แนวความคิด (Ideas) และ ความประทับใจ (Impressions) คืออะไร? และ
ฮูมใช้เกณฑ์อะไรในการแยกแยะสองสิ่งนี้?

ตามทัศนะของฮูม จินตนาการ (Imagination) สร้างไอเดียใหม่ๆ ขึ้นมาได้
อย่างไร?

ประสบการณ์นิยมของฮูม มีรากฐานมาจาก "ปรัชญาแห่งจิต" (Philosophy
of mind) ของเขาอย่างไร?

ฮูมวิเคราะห์แนวคิดเรื่อง "ความสัมพันธ์ระหว่างเหตุและผล" อย่างไร? และจง
อธิบายว่าทำไมเขาถึงสงสัยในเรื่องเหตุและผล (Skepticism about
causation)

ทำไมฮูมจึงสงสัยในความสมเหตุสมผลของ "การอนุมาน" (Inductive
argument)?

จงอธิบายความสงสัยนิยมของฮูมในเรื่อง ศีลธรรม (Morality) เขาให้เหตุผล
สนับสนุนทัศนะนี้อย่างไร?

ทำไมฮูมถึงปฏิเสธว่าเราไม่สามารถมี "ความรู้" เกี่ยวกับ โลกภายนอก
(External world) ได้?

ทำไมฮูมจึงสงสัยว่าเราจะมีเหตุผลเพียงพอที่จะเชื่อเรื่องปาฏิหาริย์
(Miracles)?

ข้อโต้แย้งเรื่องการออกแบบ (Design Argument) เพื่อพิสูจน์การมีอยู่ของ
พระเจ้าคืออะไร?

จงอธิบายข้อคัดค้านของฮูมที่มีต่อข้อโต้แย้งเรื่องการออกแบบนั้น

ข้อเสนอแนะจากอาจารย์

นักศึกษาครับ คำถามเหล่านี้จะไล่เรียงจากการยอมรับประสาทสัมผัส (ลือค) ไปสู่การปฏิเสธวัตถุ (บาร์คลีย์) และจบลงด้วยการตั้งคำถามกับทุกอย่าง แม้กระทั่ง "เหตุผล" (ฮูม)

หากนักศึกษาอ่านแล้วรู้สึกว่ข้อไหน "ท้าทายความเชื่อ" ของตัวเองมากที่สุด หรืออยากให้อาจารย์ลองยกตัวอย่างประกอบในข้อไหนเพิ่มเติม สามารถถามมาได้เลยนะครับ อาจารย์อยากรู้ว่าพวกเราจะหาทาง "สู้" กับความสงสัยของฮูมได้อย่างไร!

.....

จบบทที่ 6